

РЕЦЕНЗІЯ

професора кафедри соціальної роботи та реабілітації
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
доктора педагогічних наук, професора **ДЕМЧЕНКО Ірини Іванівни**

на дисертацію **ВАН Хунміна** на тему:

**«Дослідження та практика професійної підготовки сільської молоді в коледжах
Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності»,**

подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Актуальність та доцільність дисертації. Незважаючи на те, що сучасний технологічний розвиток суспільства досяг безпрецедентних висот, подолання бідності залишається завданням глобального масштабу. Не випадково саме ліквідація бідності у всіх її формах визначена першою з Цілей сталого розвитку ООН (ЦСР), ухвалених у межах Порядку денного на період до 2030 року, тоді як четверта позначає забезпечення інклюзивної та якісної освіти, що є ключовим інструментом сталого людського розвитку. Взаємобумовленість означених цілей визначає концептуальну рамку представленого дослідження.

Означена проблема загострюється внаслідок економічних потрясінь, зростання суспільної нерівності та підвищення цін на життєво необхідні товари, насамперед продукти харчування. Для Китаю, з огляду на масштаби його населення, вирішення проблеми бідності є одним із визначальних пріоритетів державної політики, причому головна увага зосереджена на розвитку сільських територій та ліквідації бідності у сільській місцевості. У зв'язку з цим надзвичайно важливого значення набуває доступ сільського населення до якісної освіти. Саме тому представлене дослідження присвячене професійній підготовці сільської молоді в коледжах КНР, адже заклади означеного типу здатні забезпечити підготовку фахівців, затребуваних на регіональному ринку праці.

Професійна освіта в коледжах уможливорює здобуття вихідцями із села практичних навичок за обраною спеціальністю у поєднанні з цифровою грамотністю, а також сприяє формуванню підприємницьких компетентностей, що суттєво підвищує шанси випускників на успішне працевлаштування. Відтак отримання професійної освіти дозволяє молодим фахівцям реалізовувати власний потенціал у рідних громадах після повернення, забезпечуючи стабільний дохід і трансформуючи економічне становище цілих родин. З огляду на викладене, професійна освіта виступає для вразливих верств населення КНР головною соціальною гарантією добробуту та впевненості у майбутньому.

Отже, обрана тема дисертації Ван Хунміна є актуальною, відповідає нагальним потребам освітньої системи та суспільства загалом, сприяючи відродженню села та подоланню бідності в КНР.

Аналіз ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Дослідник забезпечує цю обґрунтованість через послідовне застосування методологічного інструментарію, адаптованого до мети та завдань роботи. Комплекс методів, включаючи теоретичний аналіз, моделювання та експериментальну перевірку, дозволяє отримати необхідні дані, а їх валідність підтверджується статистичними розрахунками. Практичне впровадження результатів у освітній процес додає ваги теоретичним висновкам, демонструючи реальний вплив на підготовку фахівців. Джерельна база охоплює широкий спектр літератури, від державних стратегій, національних програм та нормативних документів, до наукових праць українських і зарубіжних авторів, що свідчить про глибоке

опрацювання проблеми. Науковий апарат відповідає стандартам дисертаційних досліджень і ефективно слугує для вирішення поставлених завдань. Анотація інформативно відображає сутність роботи, сприяючи її поширенню в міжнародному науковому середовищі. Апробація через конференції та публікації у фахових виданнях підкреслює готовність автора до дискусії та підтверджує надійність висновків.

Заявлена **мета дисертації** полягала у визначенні, теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці комплексу організаційно-педагогічних умов професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності.

Структура роботи логічно побудована і складається з анотацій, вступу, трьох розділів з висновками до кожного, загальних висновків, списку джерел та додатків, які ілюструють емпіричну базу. Загальний обсяг дисертації становить 205 сторінок та містить 15 таблиць і 8 рисунків.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми, визначено зв'язок з науковими програмами, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет і методи, а також розкрито новизну та практичне значення результатів дослідження, яке полягало в розробленні матеріалів для підвищення ефективності профорієнтаційної роботи та працевлаштування випускників коледжів і авторського спецкурсу «Взаємодія зі штучним інтелектом», подано відомості щодо їх упровадження та апробації, кількості публікацій здобувача у яких відображено основні положення дисертації.

Перший розділ присвячено теоретичному аналізу проблеми дослідження. Автор аналізує наукові джерела, зокрема праці китайських та зарубіжних дослідників, присвячені проблемі подолання бідності. За результатами дослідження встановлено, що одним із головних чинників, який суттєво впливає на поширення бідності, є відсутність доступу до якісної освіти для певної частини населення, переважно в віддалених або сільських районах. Важливим елементом розділу є опрацювання нормативних документів, національних законів, законодавчих актів, концепцій, програм та планів, на підставі чого зроблено висновок, що особлива увага у боротьбі з бідністю приділяється професійній освіті у підготовці кадрів та сприянню їх працевлаштування для відродження села. Особливої уваги заслуговує розкриття сутності поняття «професійно-технічна освіта», а також ролі політехнічних коледжів у системі професійної освіти Китайської Народної Республіки.

Другий розділ охоплює висвітлення питань науково-методичного забезпечення процесу професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки та його моделювання. Зокрема проаналізовано шість основних систем організації професійної освіти в коледжах, а саме: системи «Навчальний центр», «Забезпечення людськими ресурсами», «Кругообіг інтелекту», «Відрядження і супровід», «Диверсифіковане спільне управління», «Цифрове село», що дало змогу з'ясувати роль професійної освіти в коледжах Китаю для відродження сільської місцевості і подолання бідності.

Заслуговує на увагу класифікація освітніх програм за групами з метою демонстрації їх особливостей за спільними ознаками. Це дало змогу виявити можливості освітніх програм підготовки фахівців у професійних коледжах та констатувати, що кожна група виокремлених освітніх програм має високий потенціал щодо інноваційності професійної підготовки та спрямованості її на майбутнє працевлаштування молоді в сільській місцевості.

На позитивну оцінку заслуговують виокремлені та теоретично обґрунтовані організаційно-педагогічні умови (організація співпраці ключових соціальних суб'єктів для мотивування сільської молоді до здобуття професійної освіти, актуальної для відродження сільських регіонів; розвиток системи консультування та посилення ролі консультантів

у коледжах з метою надання допомоги студентам у плануванні кар'єри та успішному працевлаштуванні; підвищення цифрової компетентності студентів для застосування цифрових технологій у процесі майбутньої професійної діяльності; пропагування серед студентів успішного досвіду працевлаштування випускників коледжів у сільській місцевості відповідно до отриманої спеціальності та кваліфікації з високим рівнем доходів та кар'єрними досягненнями).

Визначені організаційно-педагогічні умови стали основою структурно-функціональної моделі процесу професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності. Розроблена модель включає п'ять основних блоків: цільовий, стратегічно-нормативний, методологічний, операційно-діагностичний та результативний. Зазначені блоки моделі унаочнюють логіку процесу професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності. Ця модель схематично відображає послідовність досягнення поставленої мети, визначає, на яких підходах і принципах повинен ґрунтуватися процес професійної підготовки сільської молоді в коледжах, які організаційно-педагогічні умови та етапи повинні бути реалізовані, щоб досягти поставленого результату – формування готовності до роботи у сільській місцевості в контексті реалізації стратегії її відродження та подолання бідності.

У **третьому розділі** висвітлено хід і результати педагогічного експерименту, проведеного для перевірки ефективності визначених організаційно-педагогічних умов, що сприяють професійній підготовці сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності. Варто відмітити формувальний вплив наукового проєкту «Дослідження стратегій сприяння працевлаштуванню випускників професійних коледжів у контексті відродження сільських районів», керівником якого був Ван Хунмін, а також запровадження авторського спецкурсу «Взаємодія зі штучним інтелектом».

Отримані дисертантом результати показали позитивну динаміку сформованості готовності сільської молоді до роботи у сільській місцевості. Аналіз даних підтвердив позитивні зміни, зумовлені проведеною автором експериментальною роботою. Різниця між показниками у студентів експериментальної і контрольної груп є статистично значущою. Учасники, які входили до складу експериментальної групи, продемонстрували суттєве зростання їхніх рівнів на основі показників, визначених для оцінювання сформованості готовності до роботи у сільській місцевості в контексті реалізації стратегії її відродження та подолання бідності.

Висновки до розділів та загальні висновки логічно узагальнюють результати, узгоджуючись із завданнями. **Додатки** містять підтверджуючі матеріали щодо проведення педагогічного експерименту та впровадження їх в освітній процес. Аналіз роботи дає підстави стверджувати, що завдання виконані, а мета досягнута. Порушень академічної доброчесності не виявлено. Публікації автора відповідають вимогам щодо оприлюднення результатів.

Позитивно оцінюючи наукове та практичне значення, вважаю за доцільне висловити **рекомендаційні зауваження дискусійного характеру**:

1. Проблема подолання бідності шляхом доступу до освіти є актуальною для багатьох країн Азії та Африки, про що зазначено у першому розділі. Проте дисертація тільки виграла б, якби автор розширив виклад зарубіжного досвіду вирішення цієї проблеми.

2. Обсяг підрозділу 2.1 дисертації є дещо замалим, тому варто було б розширити опис розглянутих у ньому інноваційних систем організації професійної освіти в коледжах КНР.

3. На рис. 3.2 здобувач представив комплексну модель «Чотиривимірна розумна освіта», яка унаочнює сутність цієї освіти та взаємозв'язки між її складовими. Розуміючи наміри автора зберегти автентичність моделі, все ж варто було б основні елементи моделі представити українською.

4. Другий пункт загальних висновків, на нашу думку, занадто деталізований описом кожної організаційно-педагогічної умови. Зважаючи на детальний розгляд усіх умов у тексті роботи варто було б його скоротити.

Висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку. Вони відображають інтерес до проблеми та свідчать про творчий потенціал дослідження.

Загальний висновок. Зважаючи на актуальність, наукову новизну, обґрунтованість результатів та їх практичну цінність, дисертація на тему: «Дослідження та практика професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності» відповідає спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» та вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами), а її автор Ван Хунмін заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Рецензент професор кафедри соціальної роботи та реабілітації Національного університету біоресурсів і природокористування України, доктор педагогічних наук, професор Ірина ДЕМЧЕНКО